

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอเนื้อหาในบทนี้จะเสนอตามหัวข้อดังนี้ คือ ส่วนที่หนึ่ง เป็นบทสรุป ซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผลการวิจัย ส่วนที่สอง คือ อภิปรายผลการวิจัย และส่วนที่สาม คือ ข้อเสนอแนะ ซึ่งประกอบด้วย ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

“เพื่อศึกษาและรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มของการบริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15(1) ระดับมัธยมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่าง พ.ศ. 2548-2558”

2. ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังต่อไปนี้

2.1 ขอบเขตของเนื้อหาที่ศึกษาและใช้ในการสร้างแบบสอบถาม มีดังนี้

2.1.1 วิสัยทัศน์

2.1.2 เป้าหมาย

2.1.3 ภารกิจ

2.1.3.1 การบริหารงานวิชาการ

2.1.3.1 การบริหารงานบุคคล

2.1.3.1 การบริหารงานการเงิน

2.1.3.1 การบริหารงานทั่วไป

2.1.4 โครงสร้างการบริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

2.1 กลุ่มประชากรเป้าหมาย หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญ (Experts) มีดังนี้

2.1.1 เป็นผู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชน หรือ

2.1.2 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการบริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หรือ

2.1.3 เป็นนักวิชาการหรือนักการศึกษาที่สนใจและมีความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีจำนวน 3 รอบ ดังนี้

3.1 รอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-end Form) เกี่ยวกับแนวโน้มนโยบายการบริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างปี พ.ศ. 2548-2558 จำนวน 4 ข้อ

3.2 รอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแนวทางการสร้างมาตราวัดเจตคติแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยนำคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามรอบที่ 1 มาวิเคราะห์แยกประเด็น แล้วสร้างเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีข้อความทั้งหมดจำนวน 178 ข้อ

3.3 รอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามในรอบที่ 2 แต่จะเพิ่มเติมคำถามพื้นฐานของน้ำหนักคะแนนจากคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ และน้ำหนักคะแนนของคำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญที่ตอบในรอบที่ 2

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ไปถึงผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยคัดเลือก จำนวน 5 คน เพื่อขอความร่วมมือเป็นผู้เสนอชื่อผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้วิจัยชี้แจงด้วยตนเองเกี่ยวกับความเป็นมา วัตถุประสงค์ ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย ตลอดจนรายละเอียดขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ไปถึงผู้เชี่ยวชาญร่วมที่ได้คัดเลือกตามข้อ 1 เพื่อขอความร่วมมือเป็นผู้เชี่ยวชาญร่วมด้วยตนเอง

4.3 ส่งแบบสอบถามรอบที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิดไปยังผู้เชี่ยวชาญร่วมในข้อ 2 โดยตนเอง และเมื่อตอบแล้วเสร็จให้ส่งกลับทางไปรษณีย์ การรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาได้ทั้งสิ้น 20 ฉบับ โดยรอบนี้ใช้ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2549 ถึงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 รวมเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 27 วัน

4.4 ส่งแบบสอบถามรอบที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ไปยังผู้เชี่ยวชาญร่วมกลุ่มเดิมด้วยตนเอง และเมื่อตอบแล้วเสร็จให้ส่งกลับทางไปรษณีย์ รวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งสิ้น 20 ฉบับเท่าเดิม โดยรอบนี้ใช้ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2549 ถึงวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2549 รวมเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 24 วัน

4.5 ส่งแบบสอบถามรอบที่ 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบที่มีคำถามเหมือนแบบสอบถามในรอบที่ 2 แต่จะเพิ่มคำถามพื้นฐาน ช่วงพิสัยระหว่างควอไทล์ และน้ำหนักคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้น ๆ ตอบไปยังผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมด้วยตนเอง และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองได้ทั้งสิ้น 20 ฉบับเท่าเดิม โดยรอบนี้ใช้ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2549 ถึงวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2549 รวมเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 36 วัน โดยได้รับแบบสอบถามคืนมา ดังรายละเอียดในตาราง 21

ตาราง 21 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและที่ได้รับคืนจากผู้เชี่ยวชาญ

รอบที่	ส่งไป	ได้รับคืน	ร้อยละ
1	22	20	90.91
2	20	20	100
3	20	20	100

จากตาราง 21 จากการส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 รอบ ปรากฏผล ดังนี้ รอบที่ 1 ส่งแบบถาม จำนวน 22 ฉบับ ได้รับคืน 20 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.91 รอบที่ 2 ส่งแบบสอบถาม จำนวน 20 ฉบับ ได้รับคืน 20 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และรอบที่ 3 ส่งแบบสอบถาม จำนวน 20 ฉบับ ได้รับคืน 20 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

คำนวณหาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม ผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน และพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อความ เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่สอดคล้องหรือไม่สอดคล้อง และความเป็นไปได้ของข้อความนั้นๆ

6. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับแนวโน้มของการบริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างปี พ.ศ. 2548-2558 ในระดับความเป็นไปได้มากที่สุด มาก และปานกลาง โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยของค่ามัธยฐาน และสามารถสรุปผลการวิจัยตามขอบเขตการวิจัยทั้ง 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. วิสัยทัศน์ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่

- 1) เน้นด้านภาษาอาหรับ อังกฤษ และภาษามลายู
- 2) เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ ควบคู่คุณธรรมและจริยธรรม ได้มาตรฐาน

คุณภาพของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้มาก ได้แก่

- 1) จัดการศึกษาที่หลากหลาย โดยการสร้างทางเลือกต่างๆ ให้กับนักเรียนตามความถนัด
- 2) มีการดำเนินการประเมินตนเอง และผ่านการประเมินภายนอก
- 3) จัดการศึกษานูรณาการทั้งวิชาศาสนาอิสลาม วิชาสามัญ และวิชาชีพ
- 4) เป็นสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 5) มีการจดทะเบียนเป็นมูลนิธิเพื่อรับสภาพเป็นนิติบุคคล
- 6) ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้
- 7) นโยบายและการสนับสนุนจากรัฐชัดเจน
- 8) จัดการศึกษานขั้นพื้นฐานของการมีส่วนร่วม
- 9) จัดให้มีทุนการศึกษาประเภทเรียนดี แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์
- 10) บุคลากรมีคุณภาพ และบริหารและบริการอย่างมืออาชีพ

11) เน้นโครงสร้างพื้นฐานทางด้านกายภาพ และสิ่งแวดล้อมภายในให้สวยงามที่เอื้อต่อการเรียนรู้

12) ส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

13) ระบบการเงินโปร่งใส และตรวจสอบได้

14) ระบบบริหารจัดการต้องเป็นระบบชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

15) ให้ความสำคัญวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ และด้านเทคโนโลยี (ICT)

16) จัดการศึกษาสนองความต้องการของท้องถิ่น เป็นที่ยอมรับ ระดับประเทศ และนานาชาติ

17) ส่งเสริมการเรียนรู้กฎหมายต่างๆ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมุสลิม

18) เป็นสังคมเปิด มีเครือข่ายกับสถานศึกษาอื่น

19) ส่งเสริมการศึกษาประวัติศาสตร์ของประเทศไทยโดยภาพรวมรวมถึงประวัติศาสตร์ของจังหวัดและท้องถิ่น

20) เน้นการอ่าน คิดวิเคราะห์ และการเขียนสื่อความ

21) บุคลากรเป็นหนึ่งเดียวไม่แยกศาสนาและสามัญ

ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ปานกลาง ได้แก่

1) จัดการศึกษาต่อเนื่องและเหมาะสมกับวัยทั้งวิชาศาสนาและสามัญ

2) เปิดหลักสูตรนานาชาติ

2. เป้าหมาย ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่

1) การจัดการศึกษามุ่งคุณภาพของนักเรียนเป็นหลัก

ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้มาก ได้แก่

1) ส่งเสริมความสามานฉันท์ “เข้าถึง เข้าใจ และพัฒนา”

2) สร้างจิตสำนึกในความเป็นประชาธิรัฐ มีความจงรักภักดีต่อประเทศชาติ และเลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตย

3) ผู้เรียนที่จบ ม.6 ทุกคน ต้องสำเร็จการศึกษาศาสนาอิสลาม ระดับชานาวิยะห์ มีคุณลักษณะเป็นผู้นำทางศาสนา และสามารถเผยแพร่หลักธรรมศาสนาไม่น้อยกว่า 40% ของจำนวนนักเรียนชั้น ม.6

- 4) ให้ความสำคัญกับการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาภายในประเทศ
- 5) นักเรียนที่จบชั้น ม.6 มีคุณลักษณะเป็นผู้นำ ตามทฤษฎีอิสลาม และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างโดดเด่น
- 6) เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาให้ผู้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภารกิจสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนา ม.1- ม.6 ภายใน 6 ปี
- 7) เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีลักษณะเฉพาะในวิชาเลือกพิเศษอิสลามศึกษา ซึ่งไม่มีในโรงเรียนประเภทอื่น
- 8) ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรอิสลามศึกษา
- 9) สถานศึกษามีมาตรฐานคุณภาพทางการศึกษา ทั้งระบบ ตามเกณฑ์ที่กำหนด
- 10) บูรณาการสาระการเรียนรู้ทั้งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กับหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546
- 11) ให้ผู้เรียนได้ใช้คอมพิวเตอร์ค้นหาข้อมูลเพื่อการเรียนรู้จากอินเทอร์เน็ต
- 12) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และมีความเป็นสากล
- 13) จัดการบริหารในลักษณะสถานศึกษานิตินุคคูล ชุมชนมีส่วนร่วม
- 14) สถานศึกษาให้ความสำคัญผลสัมฤทธิ์ ผลลัพธ์ และมีระบบมากขึ้น
- 15) นักเรียนทุกคนสามารถเรียนอย่างต่อเนื่อง จบหลักสูตร ไม่ออกกลางคัน
- 16) มีการพัฒนาสภาพแวดล้อม บรรยากาศ แหล่งเรียนรู้ และห้องสมุดที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 17) เป็นสถานศึกษาที่จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกคิดหลายวิธี
- 18) ปรับเป้าหมายจากการมุ่งให้ผู้เรียนเป็น โต๊ะครูมาเป็นมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมคิดตัว มีทักษะชีวิต สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
- 19) เป็นสถานศึกษาที่มีเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิตที่ถูกต้องสมบูรณ์
- 20) จัดการศึกษาแบบศาสนิกสัมพันธ์
- 21) นักเรียนสามารถเรียนต่อระดับอุดมศึกษา และสายอาชีพะทุกคน
- 22) สร้างทางเลือกเกี่ยวกับอาชีพขั้นพื้นฐานให้กับผู้เรียน

3. ภารกิจ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การบริหารวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ ดังนี้

ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่

- 1) การจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระให้สอดคล้องคุณธรรมและจริยธรรมอยู่เสมอ
- 2) ต้องสร้างเอกลักษณ์ จุดเด่นด้านคุณธรรม จริยธรรมศาสนาอิสลาม
- 3) มีการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน และบริบทของโรงเรียนเอกชน

สอนศาสนาอิสลาม

4) เร่งรัดในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง สนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสอดคล้องกับวิถีชีวิตมุสลิมบนพื้นฐานของมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้มาก ได้แก่

- 1) พัฒนาการวัด ประเมินผลทางการศึกษา
- 2) จัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
- 3) ส่งเสริมการพัฒนาระบบการเรียนรู้
- 4) มีระบบการเทียบโอนผลการเรียน
- 5) จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

ผู้เรียนและชุมชน

- 6) ส่งเสริมและสนับสนุนทางวิชาการ
- 7) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง พร้อมรายงานผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

8) สร้างหลักสูตรแกนกลางที่มีความเอกภาพ และมีความเป็นสากล สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่ได้รับการรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการ

- 9) กิจกรรมและการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 10) มีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้

- 11) พัฒนาการแนะแนวการศึกษา
- 12) การส่งเสริมความรู้แก่ชุมชน
- 13) ประสานความร่วมมือทางวิชาการ

- 14) การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในวิชาสามัญ และจัดการศึกษาระดับม
ตะวิชัยฐานะฮ์ในวิชาศาสนา (เพื่อความต่อเนื่องและเหมาะสมกับวัย)
 - 15) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 16) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้
 - 17) ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 - 18) จัดทำข้อสอบมาตรฐานสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทุกโรง
บนพื้นฐานของควมมีเอกภาพของหลักสูตร
 - 19) รัฐต้องส่งบุคลากรเข้าไปช่วยพัฒนาวิชาการวิชาการ ดูแลให้ทั่วถึงและต่อเนื่อง
 - 20) ส่งเสริมการเรียนการสอนสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มากขึ้น
เพื่อให้ทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์
 - 21) พัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของ
ภารกิจในโรงเรียน
 - 22) จัดการศึกษาที่มุ่งการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในสาขาต่างๆ โดยเฉพาะ
สาขาวิทยาศาสตร์
 - 23) รัฐให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลาม โดยการนิเทศติดตามเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง
 - 24) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตและการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 25) จัดฝึกวิชาชีพระยะสั้นในโรงเรียน โดยเน้นทักษะฝีมือ และการใช้
ภาษาอังกฤษ หรือภาษามลายู
 - 26) ใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่คำนึงถึงจุดคุ้มทุน
 - 27) มีการพัฒนาหลักสูตรที่สมดุลและเกิดบูรณาการวิชาศาสนา วิชาสามัญ และ
วิชาชีพ
 - 28) ส่งเสริมการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 29) จัดโปรแกรม Summer Camp
- ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ปานกลาง ได้แก่**
- 1) มีการรับจำนวนนักเรียนที่พอเหมาะกับศักยภาพของแต่ละโรงเรียน
 - 2) มีการจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐานเดียวกันทุกโรงเรียน

3.2 การบริหารงานบุคคล ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ ดังนี้

ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้มาก ได้แก่

1) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) มีการดำเนินการรักษาวินัย

3) โรงเรียนมีอิสระในการดำเนินการ โดยรัฐกำหนดหลักเกณฑ์

4) รัฐควรเข้าไปช่วยพัฒนาบุคลากรให้มาก

5) ครูมีวุฒิความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ

6) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ

7) ครูผู้สอนควรเป็นผู้รอบรู้ในวิชาศาสนาอิสลามและวิชาสามัญ

8) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาตามบทบาท

และหน้าที่ของแต่ละฝ่ายอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

9) มีบุคลากรครบตามโครงสร้างและภาระงานของโรงเรียนอย่างถูกต้องและ

เหมาะสม

10) ส่งเสริมการพัฒนาครูโดยการส่งเข้าอบรมเสริมประสบการณ์

11) จัดสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและเพียงพอ

12) มีการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

13) บุคลากรได้รับค่าตอบแทนตามภาระงานที่ปฏิบัติและได้รับเงินเพิ่มประจำปี

และเนื่องในโอกาสต่างๆ ตามสมควร

14) พัฒนาคุณภาพชีวิตครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เหมาะสม

15) ยกย่องและส่งเสริมครูสอนวิชาศาสนาอิสลามให้เท่าเทียมกับครูสอนวิชา

สามัญ

16) การสรรหายึดหลักตามความสามารถ ไม่ใช่พวกพ้อง

17) สร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นประชาธิปไตย

18) รัฐให้การช่วยเหลือบุคลากรในสาขาที่ขาดแคลน

19) ดำเนินการเกี่ยวกับสรรหาและแต่งตั้ง การดูแล การบำรุงรักษา การพ้นจาก

ตำแหน่งตามที่กฎหมายกำหนด

- 20) สอนเสริมในวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคม และคณิตศาสตร์
- 21) เน้นการใช้คนน้อยแต่มีประสิทธิภาพ
- 22) มีการวางแผนอัตรากำลังที่ชัดเจน
- 23) พัฒนาครูผู้สอนด้วยการไปเยี่ยมชมสถาบันการศึกษาในประเทศที่เด่นวิชาการ
- 24) มีกองทุนในการส่งเสริมความก้าวหน้าวิชาการแก่บุคลากรให้เท่าเทียมกันกับ

โรงเรียนของรัฐ

- 25) มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม และมีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง
ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ปานกลาง ได้แก่

1) รัฐให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ และดูแลครูโรงเรียนเอกชนให้เทียบเท่ากับ

ข้าราชการครู

2) ครูผู้สอนมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท ที่สามารถพัฒนาตนเองเป็น

ผู้อำนวยการและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้

3.3 การบริหารงานการเงิน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ ดังนี้

ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้มาก ได้แก่

- 1) มีแผนพัฒนาคุณภาพในระยะสั้นและระยะยาว
- 2) รัฐควรสนับสนุนทางการเงินแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้

ครอบคลุมครูสอนวิชาสามัญและครูสอนวิชาศาสนา

3) ต้องให้ครูได้รับเงินเดือนตรงตามวุฒิการศึกษา และสวัสดิการอื่นตามสิทธิที่ครู

ควรจะได้รับ

- 4) มีแผนกลยุทธ์ในการใช้งบประมาณที่ชัดเจน
- 5) พัฒนาเจ้าหน้าที่การเงินในการจัดทำบัญชีที่เป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะบัญชีเงิน

อุดหนุนจากรัฐ พร้อมให้มีผู้ตรวจสอบบัญชีรับรองบุคคล และงบกำไรขาดทุนทุกปี

- 6) เน้นการจัดหารายได้ของโรงเรียน ไปพร้อมๆ กับการอุดหนุนจากรัฐ
- 7) รัฐควรกำหนดวิทยฐานะและสวัสดิการอื่นๆ แก่โรงเรียนเอกชนเหมือน

โรงเรียนของรัฐ

- 8) พัฒนาระบบการตรวจสอบและการติดตามการใช้งบประมาณที่โปร่งใส
- 9) จัดหารายได้เพิ่มเติมนอกเหนือจากเงินงบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลมาใช้ในการจัดการศึกษา

- กำหนดไว้
- 10) การอุดหนุนจากภาครัฐให้เท่าเทียมกันกับทุกโรงเรียนตามที่รัฐธรรมนุญกำหนดไว้
 - 11) พัฒนาระบบการบริหารให้มีความเป็นอิสระ คล่องตัว
 - 12) รัฐควรกำหนดเงินประจำตำแหน่งสำหรับผู้บริหารโรงเรียนเอกชน เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและตอบแทนคุณงามความดีที่ได้กระทำ
 - 13) บริหารเงินแบบมีกองทุนสำรอง
 - 14) ควรยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงาน
 - 15) มีแหล่งงบประมาณจากภาครัฐและองค์กรท้องถิ่น เช่น เทศบาล อบต. อบจ.
- เป็นต้น
- 16) ได้รับการอุดหนุนจากรัฐในสัดส่วนที่มากกว่าสถานศึกษาเอกชนทั่วไป
 - 17) บริหารเชิงกึ่งธุรกิจ
 - 18) มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านการบริหารงบประมาณที่ครอบคลุมและชัดเจน พร้อมประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนทราบ
 - 19) นำรายได้ส่วนหนึ่งของโรงเรียนไปลงทุนเพื่อเพิ่มแหล่งรายได้ของโรงเรียน
- 3.4 การบริหารงานทั่วไป ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ ดังนี้

ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้มาก ได้แก่

- 1) จัดบริการสาธารณูปโภค น้ำดื่มที่สะอาด ห้องน้ำห้องส้วม อาหารกลางวัน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนอย่างเหมาะสม
- 2) กำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาควบคู่แผนปฏิบัติการประจำปีที่เหมาะสมกับหลักสูตร และบริบทของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามแต่ละแห่ง
- 3) รัฐสนับสนุนและส่งเสริมให้เต็มที่ในด้านการพัฒนาบุคลากร
- 4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษาอย่างเข้มแข็ง
- 5) มีอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบ สถานที่ฝึกปฏิบัติ และสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับการใช้
- 6) บริหารงานโดยใช้แผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่มาตรฐานการเรียนรู้ตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา
- 7) พัฒนابรรยากาศ สภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม

- 8) เน้นการบริหารที่มีความยืดหยุ่น
- 9) สถานศึกษาให้ความสำคัญกับนักเรียนประจำ (นักเรียนอยู่หอพัก)
- 10) มีการกระจายอำนาจทางการบริหาร ไม่ใช่รวมอำนาจ
- 11) มีการจัดระบบการรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสม มีการจัดสวัสดิการและความช่วยเหลือให้แก่นักเรียนที่มีความจำเป็น
- 12) มีแผนกลยุทธ์เป็นแผนเชิงรุก เพื่อการพัฒนา
- 13) จัดสื่อ วัสดุ-อุปกรณ์ และนวัตกรรมที่มีคุณภาพ และเพียงพอต่อการเรียนการสอน โดยมีการสำรวจความต้องการ มีแผนและมีงบประมาณในการจัดหา สื่อ มีการเก็บและดูแลรักษาอย่างถูกต้อง มีผู้ดูแลและรับผิดชอบ มีแนวปฏิบัติการให้บริการและการใช้สื่อที่ชัดเจน ครูและนักเรียนพึงพอใจในบริการที่ได้รับ
- 14) ยึดหลักการบริหารระบบซารีอะฮ์ ที่มุ่งเน้นความถูกต้องเป็นธรรม โปร่งใส ความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง
- 15) มีระบบการบริหารแบบมูลนิธิการศึกษาที่สมบูรณ์แบบ
- 16) นำระบบ KPIs และ TOR มาใช้
- 17) สร้างระบบเครือข่ายภาคีอุปถัมภ์ เพื่อสนับสนุนการศึกษาทุกระบบ เช่น เครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ เครือข่ายการบริหารและพัฒนาองค์กร เครือข่ายการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เป็นต้น
- 18) มีการสร้างระบบการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และการอำนวยความสะดวกสำหรับการให้บริการการศึกษาทุกระบบ
- 19) ผู้บริหารเป็นผู้นำระดับมืออาชีพ มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ มีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดี
- 20) รัฐสนับสนุนและส่งเสริมให้เต็มที่ในด้านอาคารสถานที่
- 21) มีการบริหารความเสี่ยง
- 22) มุ่งพัฒนาสถานศึกษาด้านนวัตกรรม และเทคโนโลยีอย่างเหมาะสมกับสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
- 23) กำหนดพื้นที่ของโรงเรียนให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน
- 24) โรงเรียนควรเป็นรูปแบบกึ่งรัฐกึ่งเอกชนในระยะแรก เมื่อเข้าเกณฑ์มาตรฐาน จึงให้เป็นโรงเรียนเอกชน 100%

ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ปานกลาง ได้แก่

- 1) ควรแยกงานกิจการนักเรียนออกจากการบริหารทั่วไป
- 2) ให้รัฐจัดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นของรัฐ เพื่อเป็นตัวอย่าง

จังหวัดละ 1 แห่ง

4. โครงสร้างการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่

1) โครงสร้างการบริหารงาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีภาระงานหลัก คือ กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนสามัญ กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และกลุ่มงานบริหารทั่วไป

ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้มาก ได้แก่

1) โครงสร้างการบริหารงาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีภาระงานหลัก คือ กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนนอกระบบและวิชาชีพ

2) โครงสร้างควรมีหน่วยงานหลักระดับเขตพื้นที่ คือ กลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน

3) โครงสร้างควรมีหน่วยงานหลักระดับ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ศูนย์ประสานงานการบริหารการศึกษาเอกชน

6) ระดับเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขต ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนประจำเขตพื้นที่ โดยมีผู้อำนวยการเขตพื้นที่เป็นประธาน และมีหัวหน้า ส.ช. ประจำเขตพื้นที่ เป็นกรรมการและเลขานุการ

7) ควรมีองค์กรหลักดูแลการศึกษาเอกชนโดยเฉพาะ (มีแห่งใหม่) ซึ่งมีหน่วยงานคือ กองอิสลามศึกษา ดูแลโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สถาบันศึกษาปอเนาะ และศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

8) ปรับโครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในส่วนของงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยยกระดับจาก “งาน” เป็น “กลุ่มงาน”

9) โครงสร้างควรมีหน่วยงานหลักระดับชาติ คือ สำนักงานปลัดกระทรวง

10) จัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาเอกชนใหม่

11) โครงสร้างควรมีหน่วยงานหลักระดับจังหวัด คือ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเอกชนจังหวัด

- 12) ระดับภูมิภาคมีสำนักตรวจราชการ และระดับเขตตรวจให้มี ส.ช. ประจำเขตตรวจราชการ
- 13) จัดตั้งสถาบันพัฒนาวิชาการ
- 14) จัดตั้งหน่วยงานที่ดูแลโรงเรียนเอกชน สถาบันการศึกษา และคาทอลิก ระดับ สพท. และขึ้นตรงต่อสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- 15) กระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ บุคลากร ให้หน่วยงานจังหวัดบริหารได้สะดวกขึ้น
- 16) จัดตั้งศูนย์บริหารการศึกษาอิสลามทุกระดับ โดยให้มีสำนักจุฬาราชมนตรี คณะกรรมการกลางอิสลาม ศึกษาพิเศษ สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (ส.ช.) อยู่ในโครงสร้างการบริหารการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
- 17) ให้บทบาทกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 18) รัฐต้องจัดให้มีองค์กรบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในลักษณะองค์กรบริหารกลาง ทำหน้าที่บริหารวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารงานทั่วไป โดยโรงเรียนแต่ละแห่งมีหน้าที่ในด้านการจัดการเรียนการสอน
- 19) ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการศึกษาเอกชนในปัจจุบัน
- 20) โครงสร้างการบริหารการศึกษาเอกชนให้คงไว้เหมือนเดิม

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายตามขอบเขตการวิจัยใน 4 ประเด็น คือ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย ภารกิจของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานการเงิน และการบริหารงานทั่วไป และโครงสร้างการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังจะได้นำมาอภิปรายต่อไปนี้

1. วิสัยทัศน์

แนวโน้มนโยบายของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ในอนาคตควรเน้นด้านภาษาอาหรับ อังกฤษ และภาษามลายู ควบคู่กับการให้ความสำคัญภาษาไทยที่เป็นภาษาประจำชาติ ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันตามสภาพของท้องถิ่นที่มีความเชื่อว่าภาษาอาหรับเป็นภาษาที่มีความลึกและเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับวิชาศาสนาอิสลาม และยิ่งถือว่าภาษาอาหรับสากลเหมือนภาษาอังกฤษ ส่วนภาษามลายูถือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไรก็ตามภาษาไทยเป็นภาษาที่มีความสำคัญยิ่งในชีวิตประจำวันเพราะเป็นภาษาประจำชาติไทย สำหรับเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ ควบคู่คุณธรรมตามมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สผ.) การจัดการศึกษาที่หลากหลาย โดยการสร้างทางเลือกต่างๆ ให้กับนักเรียนตามความถนัด เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้และสอดคล้องกัน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่า หลายฝ่ายต้องการเห็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และมีทิศทางในการจัดการศึกษาที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นสมหวังกับความคาดหวังของผู้ปกครองและสังคมมุสลิมมาตั้งแต่กำเนิดการศึกษาตามระบบปอเนาะตามที่ ไพศิษฐ์ ชีวะกุล (2532 : 127-128) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า วัตถุประสงค์ของการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามคือ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจวิชาศาสนาอิสลามที่ถูกต้องตามหลักการ เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ ทางด้านคุณธรรม จริยธรรม สามารถนำความรู้ไปพัฒนายกระดับความเป็นอยู่ของตนเองและสังคมให้ดียิ่งขึ้น

ส่วนแนวโน้มในอนาคตที่จะให้เป็นสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินการประเมินตนเอง และผ่านการประเมินภายนอก จัดการศึกษาบูรณาการทั้งวิชาศาสนาอิสลาม วิชาสามัญ และวิชาชีพ มีการจดทะเบียนเป็นมูลนิธิเพื่อรับสภาพเป็นนิติบุคคล ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนมีนโยบายและการสนับสนุนจากรัฐชัดเจน จัด

การศึกษาบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม จัดให้มีทุนการศึกษาประเภทเรียนดี แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ บุคลากรมีคุณภาพ และบริหารและบริการอย่างมืออาชีพ เน้นโครงสร้างพื้นฐานทางด้านกายภาพ และสิ่งแวดล้อมภายในให้สวยงามที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ระบบการเงินโปร่งใส และตรวจสอบได้ ระบบบริหารจัดการต้องเป็นระบบชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ให้ความสำคัญวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ และด้านเทคโนโลยี (ICT) จัดการศึกษาสนองความต้องการของท้องถิ่น เป็นที่ยอมรับ ระดับประเทศและนานาชาติ ส่งเสริมการเรียนรู้กฎหมายต่างๆ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมุสลิม เป็นสังคมเปิด มีเครือข่ายกับสถานศึกษาอื่น ส่งเสริมการศึกษาประวัติศาสตร์ของประเทศไทยโดยภาพรวมรวมถึงประวัติศาสตร์ของจังหวัดและท้องถิ่น เน้นการอ่าน คิด วิเคราะห์ และการเขียนสื่อความ และบุคลากรมีความเป็นหนึ่ง ไม่แยกภาคศาสนาและภาคสามัญนั้น เป็นความตระหนักของหลายๆ ฝ่ายที่อยากจะให้เกิดขึ้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะที่ผ่านมาถึงแม้ว่ามีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้บางแห่ง สามารถจัดการศึกษาได้ดีในระดับหนึ่ง แต่ยังมีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอีกหลายแห่งยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควรและมีคุณภาพไม่เป็นที่น่าพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิดชนก เริงเชาว์ และคณะ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาในเรื่องการวิเคราะห์โครงสร้างขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า คุณลักษณะของนักเรียนส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียนมากที่สุด กอปรกับหลังจากที่ได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นผลให้การศึกษาระบบจะต้องได้รับการพัฒนาและจะต้องเข้าสู่กระบวนการประกันคุณภาพทางการศึกษา รวมถึงการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งจากงานวิจัยของ นาวาลย์ ปานากาแข็ง (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาในเรื่อง คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ถึงแม้ว่าจะมีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอยู่ในเป้าหมายที่ให้ได้รับประกันคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเหล่านั้นจะได้รับการพัฒนาอีกระดับหนึ่งแล้วก็ตาม แต่ยังมีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอีกจำนวนหลายโรง ที่จะจำเป็นต้องยกระดับการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น อาคารเรียน การจัดการเรียนการสอน และการบริหารทั่วไป เป็นต้น ดังนั้น แนวโน้มตามที่คุณเชี่ยวชาญได้คาดการณ์ไว้จึงเป็นแนวโน้มที่จะส่งผลให้การกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในระยะต่อไปนี้เป็นไปอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. เป้าหมาย

แนวโน้มเป้าหมายของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มในการจัดการศึกษามุ่งคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ามี ความสอดคล้องกันกับวิสัยทัศน์ที่เป็นทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า เป้าหมายของการจัดการศึกษา ควรส่งเสริมความสมานฉันท์ “เข้าถึง เข้าใจ และพัฒนา” สร้างจิตสำนึกในความเป็นปวงชนรัฐ มีความจงรักภักดีต่อประเทศชาติ และเลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้และสอดคล้องกันตามนโยบายของรัฐในปัจจุบัน

สำหรับเป้าหมายที่จะให้ผู้เรียนที่จบ ม.6 ทุกคน ต้องสำเร็จการศึกษาศาสนาอิสลาม ระดับชานาวิยะห์ มีคุณลักษณะเป็นผู้นำทางศาสนา และสามารถเผยแผ่หลักธรรมศาสนาไม่น้อยกว่า 40% ของจำนวนนักเรียนชั้น ม.6 ให้ความสำคัญการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ภายในประเทศ และนักเรียนที่จบชั้น ม.6 มีคุณลักษณะเป็นผู้นำ ตามทฤษฎีอิสลาม และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างโดดเด่น เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาให้ผู้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใน 6 ปี ตามภารกิจสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนา และเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะในวิชาเลือกพิเศษอิสลามศึกษาซึ่งไม่มีในโรงเรียนประเภทอื่น ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรอิสลามศึกษา สถานศึกษามีมาตรฐานคุณภาพทางการศึกษา ทั้งระบบ ตามเกณฑ์ที่กำหนด บูรณาการสาระการเรียนรู้ทั้งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กับหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 ให้ผู้เรียนได้ใช้คอมพิวเตอร์ค้นคว้าข้อมูลเพื่อการเรียนรู้จากอินเทอร์เน็ต ผู้เรียนได้รับการพัฒนาด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และมีความเป็นสากล จัดการบริหารในลักษณะสถานศึกษานิตินุคูล ชุมชนมีส่วนร่วม สถานศึกษาให้ความสำคัญผลสัมฤทธิ์ ผลลัพธ์ และมีระบบมากขึ้น นักเรียนทุกคนสามารถเรียนอย่างต่อเนื่อง จบหลักสูตร ไม่ออกกลางคัน มีการพัฒนาสภาพแวดล้อม บรรยากาศ แหล่งเรียนรู้ และห้องสมุดที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสถานศึกษาที่จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกคิดหลายวิธี ปรับเป้าหมายจากการมุ่งให้ผู้เรียนเป็น โต๊ะครูมาเป็นมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมติดตัว มีทักษะชีวิต สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นสถานศึกษาที่มีเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิตที่ถูกต้อง สมบูรณ์ จัดการศึกษาแบบศาสนิกสัมพันธ์ นักเรียนสามารถเรียนต่อระดับอุดมศึกษา และสายอาชีพทุกคน และการสร้างทางเลือกเกี่ยวกับอาชีพขั้นพื้นฐานให้กับผู้เรียนนั้น ซึ่งจากแนวโน้มข้างต้นมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของกองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2539 : 67-71) ที่ได้ทำการศึกษาในเรื่อง แนวโน้มของการศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา

ในอนาคต พบว่า โรงเรียนเอกชนจะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนทั้งด้านวิชาการและการเงินเพิ่มขึ้น โดยเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนเป็นหลัก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อับดุลฮามิด จะปะเกีย (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ พบว่า การปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมมีปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ครูปฏิบัติงานสอนประเภทวิชาศาสนากับครูปฏิบัติงานสอนประเภทวิชาสามัญมีปัญหาในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาไม่แตกต่างกัน และครูปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ยังไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกับครูที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานมีปัญหาในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วินิจ สังขรัตน์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีเอกลักษณ์พิเศษของตนเองที่สอนศาสนาอย่างเดียว มีโต๊ะครูซึ่งเป็นทั้งเจ้าของและครูผู้สอน ทำให้ปอเนาะมีความแข็งแกร่งในทางวัฒนธรรม มีพลัง และอำนาจต่อรองทางการเมืองกับรัฐไทยได้ค่อนข้างมาก ดังนั้น การดำเนินการตามนโยบายใด ๆ ของกลไกรัฐในอันที่จะมีผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้คนที่เกี่ยวกับปอเนาะ จึงจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนเหล่านั้นก่อนเสมอ

3. การกิจ

ผู้วิจัยอภิปรายแนวโน้มเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

3.1 การบริหารวิชาการ

สำหรับแนวโน้มการบริหารวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระให้สอดคล้องกับคุณธรรม และจริยธรรมอยู่เสมอ ต้องสร้างเอกลักษณ์ จุดเด่นด้านคุณธรรม จริยธรรมศาสนาอิสลาม มีการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน และบริบทของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และเร่งรัดในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง สนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชนท้องถิ่น และสอดคล้องกับวิถีชีวิตมุสลิมบนพื้นฐานของมีส่วนร่วม เป็นแนวโน้มในอนาคตที่มีความสอดคล้องกันตามสภาพของชุมชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิดชนก เิงเงา และคณะ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาในเรื่อง การวิเคราะห์โครงสร้างขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า คุณลักษณะของนักเรียนส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียนมากที่สุด นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วินิจ สังขรัตน์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีเอกลักษณ์พิเศษของตนเอง ดังนั้น การดำเนินการตามนโยบายใด ๆ ของกลไกรัฐในอันที่จะมีผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้คนที่เกี่ยวกับปอเนาะ จึงจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนเหล่านั้นก่อนเสมอ

ส่วนแนวโน้มในอนาคตในเรื่องการพัฒนาวัด ประเมินผลทางการศึกษา จัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีระบบการเทียบโอนผลการเรียน จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนทางวิชาการ พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง พร้อมรายงานผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ สร้างหลักสูตรแกนกลางที่มีความเอกภาพ และมีความเป็นสากล สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่ได้รับการรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการ กิจกรรมและการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ พัฒนาการแนะแนวการศึกษา การส่งเสริมความรู้แก่ชุมชน ประสานความร่วมมือทางวิชาการ การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในวิชาสามัญ และจัดการศึกษาระดับมุตะวะซซิเฎาะฮ์ (อิสลามศึกษาตอนกลาง) ในวิชาศาสนา เพื่อความต่อเนื่องและเหมาะสมกับวัยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดทำข้อสอบมาตรฐานสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ทุกโรงเรียนพื้นฐานของควมมีเอกภาพของหลักสูตร รัฐต้องส่งบุคคลเข้าไปช่วยพัฒนาวิชาการ วิชาการ ดูแลให้ทั่วถึงและต่อเนื่อง ส่งเสริมการเรียนการสอนสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ มากขึ้น เพื่อให้ทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ พัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของภารกิจในโรงเรียน จัดการศึกษาที่มุ่งการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในสาขาต่างๆ โดยเฉพาะสาขาวิทยาศาสตร์ รัฐให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลามโดยการนิเทศติดตามเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง ทักษะชีวิตและการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดฝึกวิชาชีพระยะสั้นในโรงเรียนโดยเน้นทักษะฝีมือ และ การใช้ภาษาอังกฤษ หรือภาษามลายู ใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่คำนึงถึงจุดคุ้มทุน มีการพัฒนา หลักสูตรที่สมดุลและเกิดบูรณาการวิชาศาสนา วิชาสามัญ และวิชาชีพ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา และจัดโปรแกรม Summer Camp มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2548, 1-2) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อ การจัดการศึกษาเอกชนในทศวรรษหน้า (Factors Enhancing Private Education Management in the Next Decade) พบว่า ความสำคัญของปัจจัยทั้ง 5 ด้านต่อคุณภาพการจัดการศึกษาเอกชนใน ทศวรรษหน้า ซึ่งแต่ละปัจจัยมีส่วนประกอบที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานสนับสนุนระดับนโยบาย และ สถานศึกษาเอกชนผู้จัดการศึกษาโดยตรง และหรือโดยอ้อม ที่จะสามารถดูแลจัดการให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงได้ นอกจากนั้นความคิดเห็นที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันในระดับ ปานกลาง คือ มีการรับจำนวนนักเรียนที่พอเหมาะกับศักยภาพของแต่ละโรงเรียน และมีการจัด การศึกษาที่ได้มาตรฐานเดียวกันทุกโรงเรียน

จากแนวโน้มข้างต้น จะเห็นได้ว่า การบริหารงานด้านวิชาการ ซึ่งภารกิจหลักของ โรงเรียน ตามที่สมิท และ คณะ (Smith and Others, 1975 : 170) ได้แบ่งสัดส่วนการบริหารงาน ต่างๆ โดยได้ให้ความสำคัญและใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการมากกว่างานอื่นๆ ถึงร้อยละ 40 จากแนวโน้มที่เกี่ยวกับการบริหารวิชาการข้างต้น ล้วนเป็นปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการของ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กำลังประสบอยู่ในขณะนี้

3.2 การบริหารงานบุคคล

แนวโน้มการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการดำเนินการรักษาวินัย โรงเรียนมีอิสระใน การดำเนินการ โดยรัฐกำหนดหลักเกณฑ์รัฐควรเข้าไปช่วยพัฒนาบุคลากรให้มาก ครูมีวุฒิความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถใน การบริหารจัดการ ครูผู้สอนควรเป็นผู้รอบรู้ในวิชาศาสนาอิสลามและวิชาสามัญ ส่งเสริมและ

สนับสนุนการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาตามบทบาทและหน้าที่ของแต่ละฝ่ายอย่างทั่วถึง และต่อเนื่อง มีบุคลากรครบตามโครงสร้างและภาระงานของโรงเรียนอย่างถูกต้องและเหมาะสม เป็นแนวโน้มที่สอดคล้องกันและเป็นไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาร์รีพท์ สือนิ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา เรื่อง สภาพปัญหาและการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารงาน บุคคลในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้งทางด้าน การสรรหาบุคลากร ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการบำรุงรักษาบุคลากรและด้านการให้บุคลากรพ้นจากงาน อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้จำแนกตามขนาดของโรงเรียนในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 สภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารในโรงเรียน ขนาดใหญ่มีสภาพการ ปฏิบัติมากกว่าในโรงเรียนขนาดกลาง และในโรงเรียนขนาดเล็ก ตามลำดับ ขนาดใหญ่มีสภาพการ ปฏิบัติมากกว่าในโรงเรียนขนาดกลาง และในโรงเรียนขนาดเล็ก ตามลำดับ ยกเว้น ด้านการพัฒนา บุคลากรที่ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางมีสภาพการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และ โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และสภาพปัจจุบันและปัญหาการ บริหารงานบุคคลในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตาม จังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน บุคคลในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลด้านการสรรหาบุคลากร โดยใช้วิธีการสรรหาครู จากบุคคลที่มีความเข้าใจในหลักศาสนาอิสลามและมีความเข้าใจสภาพสังคม 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้และจัดครูเข้าปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงวิชาเอก ความถนัด และความสามารถ ด้านการพัฒนา บุคลากรควรมีการส่งเสริมครูที่มีความสามารถโดยการให้ความรู้แก่ครูด้วยกันในฐานะวิทยากร ส่งเสริม เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ในที่ประชุมวิชาการ ด้านการบำรุงรักษาบุคลากรควรให้ คำปรึกษากับครูที่ต้องการความช่วยเหลือ ควรจัด สวัสดิการอย่างจริงจัง มีความรับผิดชอบร่วมกัน ในการสร้างความปลอดภัย ด้านการให้บุคลากรพ้นจากงานควรให้ครูมีการพ้นตำแหน่งหน้าที่เมื่อ กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

สำหรับแนวโน้มการส่งเสริมการพัฒนาครู โดยการส่งเสริมอบรมเสริม ประสพการณ์ จัดสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและเพียงพอ มีการเสริมสร้าง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน บุคลากรได้รับค่าตอบแทนตามภาระงานที่ปฏิบัติและได้รับเงินเพิ่ม ประจำปีและเนื่องในโอกาสต่างๆ ตามสมควร พัฒนาคุณภาพชีวิตครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ เหมาะสม ยกกระดับและส่งเสริมครูสอนวิชาศาสนาอิสลามให้เท่าเทียมกับครูสอนวิชาสามัญ การ

สรรหาขีดหลักตามความสามารถ ไม่ใช่พวกพ้อง สร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นประชาธิปไตย รัฐบาลให้การช่วยเหลือบุคลากรในสาขาที่ขาดแคลน ดำเนินการเกี่ยวกับสรรหาและแต่งตั้ง การดูแล การบำรุงรักษา การพ้นจากตำแหน่งตามที่กฎหมายกำหนด สอนเสริมในวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคม และคณิตศาสตร์ เน้นการใช้คนน้อยแต่มีประสิทธิภาพ มีการวางแผน อัตรากำลังที่ชัดเจน พัฒนาครูผู้สอนด้วยการไปเยี่ยมชมสถาบันการศึกษาในประเทศที่เด่นวิชาการมี กองทุนในการส่งเสริมความก้าวหน้าวิชาการแก่บุคลากรให้เท่าเทียมกันกับโรงเรียนของรัฐ มีการ บริหารแบบมีส่วนร่วม และมีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง และความคิดเห็นที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับปานกลาง คือ รัฐบาลให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ และดูแลครู โรงเรียนเอกชนให้เทียบเท่ากับข้าราชการครู และครูผู้สอนมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท ที่ สามารถพัฒนาตนเองเป็นผู้ชำนาญการและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้นั้น เป็นความต้องกันที่จะให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.3 การบริหารงานการเงิน

การบริหารงานการเงินของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนควรยึดแผนพัฒนาคุณภาพทั้งใน ระยะสั้นและระยะยาว รัฐบาลควรสนับสนุนทางการเงินแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้ ครอบคลุมครูสอนวิชาสามัญและครูสอนวิชาศาสนา ต้องให้ครูได้รับเงินเดือนตรงตามวุฒิการศึกษา และสวัสดิการอื่นตามสิทธิที่ครูควรจะได้รับ มีแผนกลยุทธ์ในการใช้งบประมาณที่ชัดเจน พัฒนา เจ้าหน้าที่การเงินในการจัดทำบัญชีที่เป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะบัญชีเงินอุดหนุนจากรัฐ พร้อมให้มี ผู้ตรวจสอบบัญชีรับรองบุคคล และงบกำไรขาดทุนทุกปี เน้นการจัดหารายได้ของโรงเรียนไป พร้อมๆ กับการอุดหนุนจากรัฐ รัฐบาลควรกำหนดควมยฐานะและสวัสดิการอื่นๆ แก่โรงเรียนเอกชน เหมือนโรงเรียนของรัฐ พัฒนาระบบการตรวจสอบและการติดตามการใช้งบประมาณที่โปร่งใส จัดหารายได้เพิ่มเติมนอกเหนือจากเงินงบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลมาใช้ในการจัด การศึกษา การอุดหนุนจากรัฐให้เท่าเทียมกันกับทุกโรงเรียนตามที่รัฐธรรมนุญกำหนดไว้ พัฒนาระบบการบริหารให้มีความเป็นอิสระ คล่องตัว รัฐบาลควรกำหนดเงินประจำตำแหน่งสำหรับ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและตอบแทนคุณงามความดีที่ได้กระทำ บริหารเงิน แบบมีกองทุนสำรอง ควรยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณที่มุ่งเน้น ผลงาน มีแหล่งงบประมาณจากรัฐและองค์กรท้องถิ่น เช่น เทศบาล อบต. อบจ. เป็นต้น ได้รับการอุดหนุนจากรัฐในสัดส่วนที่มากกว่าสถานศึกษาเอกชนทั่วไป บริหารเชิงกึ่งธุรกิจ มีการจัดทำ ข้อมูลสารสนเทศด้านการบริหารงบประมาณที่ครอบคลุมและชัดเจน พร้อมประชาสัมพันธ์ให้ สาธารณชนทราบ และนำรายได้ส่วนหนึ่งของโรงเรียนไปลงทุนเพื่อเพิ่มแหล่งรายได้ของโรงเรียน

เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้สอดคล้องกัน อย่างไรก็ตามการให้มีการบริหารเงินแบบมีกองทุนสำรอง และมีแหล่งงบประมาณจากภาครัฐและองค์กรท้องถิ่น เป็นต้น นับว่าเป็นเรื่องใหม่ตามเจตนารมณ์ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขปรับปรุง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และจาก แนวโน้มข้างต้นมีสอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ ศึกษา พบว่า ผลการให้เงินอุดหนุนรายหัวแก่นักเรียน โรงเรียนเอกชนการกุศล และโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามของมัธยมหรือมูลนิธิ ยังมีบางอย่างที่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงให้มีคุณภาพดีขึ้น ได้แก่ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน ความพร้อม ของห้องประกอบต่าง ๆ ความพอเพียงของอุปกรณ์การเรียนการสอน สภาพและภาระหน้าที่ของครู ในเรื่องอัตราส่วนครูต่อนักเรียน จำนวนนักเรียนต่อห้อง การสอนไม่ตรงตามสาขาวิชา การได้รับ เงินเดือนไม่ตรงตามวุฒิของครูบางส่วน และการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน

3.4 การบริหารงานทั่วไป

แนวโน้มการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ควรจัดบริการสาธารณูปโภค น้ำดื่มที่สะอาด ห้องน้ำห้อง ส้วม อาหารกลางวัน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนอย่างเหมาะสม กำหนดแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาควบคุมปฏิบัติการประจำปีที่เหมาะสมกับหลักสูตร และบริบทของโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามแต่ละแห่ง รัฐสนับสนุนและส่งเสริมให้เต็มที่ในด้านการพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษาอย่างเข้มแข็ง มีอาคารเรียน อาคาร ประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบ สถานที่ฝึกปฏิบัติ และสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับการใช้ บริหารงานโดยใช้แผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่มาตรฐานการเรียนรู้ ตามระบบประกัน คุณภาพการศึกษา พัฒนาระบบสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม เน้น การบริหารที่มีความยืดหยุ่น สถานศึกษาให้ความสำคัญกับนักเรียนประจำ (นักเรียนอยู่หอพัก) มี การกระจายอำนาจทางการบริหาร ไม่ใช่รวมอำนาจมีการจัดระบบการรักษาความปลอดภัยที่ เหมาะสม มีการจัดสวัสดิการและความช่วยเหลือให้แก่เด็กที่มีความจำเป็น มีแผนกลยุทธ์เป็น แผนเชิงรุก เพื่อการพัฒนา จัดสื่อ วัสดุ-อุปกรณ์ และนวัตกรรมที่มีคุณภาพ และเพียงพอต่อการเรียน การสอน โดยมีการสำรวจความต้องการ มีแผนและงบประมาณในการจัดหา สื่อ มีการเก็บและ ดูแลรักษาอย่างถูกต้อง มีผู้ดูแลและรับผิดชอบ มีแนวปฏิบัติการให้บริการและการใช้สื่อที่ชัดเจน ครู และนักเรียนพึงพอใจในบริการที่ได้รับยึดหลักการบริหารระบบซารีอะฮ์ ที่มุ่งเน้นความถูกต้องเป็น ธรรม โปร่งใสความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่ เกี่ยวข้อง มีระบบการบริหารแบบมูลนิธิทางการศึกษาที่สมบูรณ์แบบ นำระบบ KPIs และ TOR (KPIs : Key performances indicators และ TOR : Terms of references) มาใช้ สร้างระบบ

เครือข่ายภาคีอุปถัมภ์ เพื่อสนับสนุนการศึกษาทุกระบบ เช่น เครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ เครือข่าย การบริหารและพัฒนาองค์กร เครือข่ายการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เป็นต้น มีการสร้างระบบ การประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และการอำนวยความสะดวกสำหรับการให้บริการ การศึกษาทุกระบบผู้บริหารเป็นผู้นำระดับมืออาชีพ มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ มีความ มุ่งมั่นต่อความสำเร็จในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดี รัฐสนับสนุนและส่งเสริม ให้เต็มที่ในด้านอาคารสถานที่ มีการบริหารความเสี่ยง มุ่งพัฒนาสถานศึกษาด้านนวัตกรรม และ เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมกับสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กำหนดพื้นที่ของโรงเรียนให้ ได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน โรงเรียนควรเป็นรูปแบบกึ่งรัฐกึ่งเอกชนในระยะแรก เมื่อได้มาตรฐาน จึงให้เป็นโรงเรียนเอกชน 100% เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้และสอดคล้องกัน

อย่าไรก็ตามในเรื่องรัฐสนับสนุนและส่งเสริมให้เต็มที่ในด้านอาคารสถานที่ที่เป็นปัญหาที่มี การถกเถียงกันมาอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจน และในเรื่องให้มีการบริหารความเสี่ยง และนำ ระบบ KPIs (Key performances indicators) และ TOR (Terms of references) มาใช้นั้นนับว่าเป็น นวัตกรรมใหม่สำหรับการบริหารทางการศึกษาไทยและกำลังได้รับความนิยมนอยู่ในขณะนี้ แต่ยังเป็นเรื่องแปลกใหม่สำหรับการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ สำหรับการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ พบว่า ความคิดเห็นที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับปาน กลาง คือ ควรแยกงานกิจการนักเรียนออกจากการบริหารทั่วไป และให้รัฐจัดโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลามเป็นของรัฐ เพื่อเป็นตัวอย่างจังหวัดละ 1 แห่ง ซึ่งแนวโน้มข้างต้นสอดคล้องกับ งานวิจัยของ จ่านง แสงอำไพ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัญหาการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2 และเขตการศึกษา 3 มีความมุ่ง หมายเพื่อทราบระดับปัญหา และ เปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2 และเขตการศึกษา 3 ดาตัวแปรขนาดและประเภทของ โรงเรียน พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เฉพาะงานพบว่า งานประชุมเพื่อประสานแผน งานติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตาม โครงการ และ กิจกรรมต่างๆ งานวางแผน และ กำหนดวิธีดำเนินการเรียนการสอน งานประชุมด้านการเรียน การสอน งานห้องสมุด อยู่ในระดับมากตามลำดับ นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนที่มีขนาด ต่างกันมีปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยรวม งานแนะนวงงานวางแผนและกำหนดวิธีการ ดำเนินการเรียนการสอน และงานห้องสมุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โรงเรียนขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ประเภทของโรงเรียนที่

ต่างกันมีปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อทดสอบแต่ละงานพบว่า งานพัฒนาหลักสูตร งานติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการและกิจกรรมต่างๆ งานวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงานการเรียนการสอนและงานห้องสมุด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โรงเรียนที่จัดการศึกษาในรูปแบบของการศึกษาในระบบโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาในระดับที่มากกว่าโรงเรียนที่จัดการศึกษาในรูปแบบของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

4. โครงสร้างการบริหารโรงเรียน

สำหรับแนวโน้มที่เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างการบริหารงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีภาระงานหลัก คือ กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนสามัญ กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และกลุ่มงานบริหารทั่วไป หรือมีหน่วยงานหลักระดับ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ศูนย์ประสานงานการบริหารการศึกษาเอกชน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา แต่ละเขต ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนประจำเขตพื้นที่ โดยมีผู้อำนวยการเขตพื้นที่ เป็นประธาน และมีหัวหน้า ส.ช. ประจำเขตพื้นที่ เป็นกรรมการและเลขานุการ เป็นต้น

นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการปรับโครงสร้างการจัดการศึกษาเอกชนทั้งระบบ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยมีองค์กรหลักดูแลการศึกษาเอกชน โดยเฉพาะ ซึ่งมีหน่วยงาน คือ กองอิสลามศึกษา ดูแลโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สถาบันศึกษาปอเนาะ และศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) หรือปรับโครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในส่วนของงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยยกระดับจาก “งาน” เป็น “กลุ่มงาน” นอกจากนี้ยังเห็นว่าโครงสร้างควรมีหน่วยงานหลักระดับชาติ คือ สำนักงานปลัดกระทรวง หรือจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาเอกชนใหม่¹ และปรับปรุงโครงสร้างหลักระดับจังหวัด คือ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเอกชนจังหวัด ระดับภูมิภาคมีสำนักตรวจราชการ และระดับเขตตรวจให้มี ส.ช. ประจำเขตตรวจราชการ จัดตั้งสถาบันพัฒนาวิชาการ จัดตั้งหน่วยงานที่ดูแลควบคุมโรงเรียนเอกชน สถาบันการศึกษาปอเนาะ และตาดีกา ระดับ สพท. และขึ้นตรงต่อสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น มีกระจายอำนาจการบริหารให้หน่วยงานจังหวัดบริหารได้สะดวกขึ้น

¹ โปรดดูภาพประกอบ หน้า 158

และจัดตั้งศูนย์บริหารการศึกษาอิสลามทุกระดับ โดยให้มีสำนักจุฬาราชมนตรี คณะกรรมการกลางอิสลาม ศึกษาพิเศษ สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (ส.ช.) อยู่ในโครงสร้างการบริหารการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้บทบาทกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐต้องจัดให้มีองค์กรบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในลักษณะองค์กรบริหารกลาง ทำหน้าที่บริหารวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารงานทั่วไป โดยโรงเรียนแต่ละแห่งมีหน้าที่ในด้านการจัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตามยังมีกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเสนอให้มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการศึกษาเอกชนในปัจจุบัน² และยังมีกลุ่มผู้เชี่ยวชาญยังคงยืนยันโครงสร้างการบริหารการศึกษาเอกชนให้คงไว้เหมือนเดิม³

กล่าวโดยสรุป จากการวิจัยในครั้งนี้มีข้อค้นพบตามขอบเขตของเนื้อหา คือ ความคิดเห็นที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีแนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด มีดังนี้

- 1) วัตถุประสงค์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การเน้นด้านภาษาอาหรับ อังกฤษ และภาษามลายู พร้อมกับการให้ความสำคัญภาษาไทยที่ภาษาประจำชาติ และการเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ ควบคู่คุณธรรมและจริยธรรม ได้มาตรฐานคุณภาพของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สพศ.)
- 2) ด้านเป้าหมายของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือการจัดการศึกษามุ่งคุณภาพเป็นหลัก
- 3) การบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องคุณธรรมและจริยธรรมทุกกลุ่มสาระอยู่เสมอจะต้องสร้างเอกลักษณ์ จุดเด่นด้านคุณธรรม จริยธรรมศาสนาอิสลาม มีการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียน และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และเร่งรัดในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง สามารถสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น สอดคล้องกับวิถีชีวิตมุสลิมบนพื้นฐานของมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

² โปรดดูภาพประกอบ หน้า 159

³ โปรดดูภาพประกอบ หน้า 160

4) ควรปรับปรุงการจัดองค์การ หรือ โครงสร้างของการบริหาร โรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงและ สามารถสนองความต้องการของท้องถิ่น เช่น ปรับปรุงโครงสร้างระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรมี กลุ่มงานหลัก คือ กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนสามัญ กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนสอน ศาสนาอิสลาม และกลุ่มงานบริหารทั่วไป เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารการศึกษาเอกชนทุกระดับ รวมถึงผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามช่วยสร้างความชัดเจนในเรื่องจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา เอกชนสอนศาสนาอิสลามให้ชัดเจนกว่าในปัจจุบัน เช่น ในเรื่องการเน้นด้านภาษา โดยเฉพาะภาษา อาหรับ ภาษามลายู และภาษาอังกฤษ ควบคู่กับการให้ความสำคัญกับภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำ ชาติ การมุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการตามมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (สมศ.) และการให้ความสำคัญด้านอัตลักษณ์ของโรงเรียน ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทาง ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15(1) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่าง พ.ศ. 2548-2558 มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ภารกิจหลักของโรงเรียน 4 ประการตามกฎหมาย โดยเฉพาะภารกิจสำคัญ ด้านวิชาการควรจะดำเนินให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน กล่าวคือ การพัฒนาหลักสูตรใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควรจะดำเนินควบคู่กันระหว่างวิชาศาสนาและวิชาสามัญ จึงจะ ทำให้การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในทุกกลุ่มสาระและการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร แกนกลางที่สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามรัฐยังเป็นกลไก สำคัญในการดำเนินการภายใต้กรอบของการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

1.3 ควรเร่งรัดด้านการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทุกระดับ โดยเฉพาะระดับปฏิบัติให้มากขึ้น รวมถึงผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อสู่มืออาชีพโดยเร็ว

1.4 โครงสร้างการบริหารการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรจะสอดคล้องกันทุกระดับตั้งแต่ระดับนโยบายสู่ระดับปฏิบัติรวมถึงระดับสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้สนใจจะทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

2.1 สภาพการบริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ครอบคลุมด้านต่างๆ คือ ด้านวิสัยทัศน์และเป้าหมาย ภารกิจของโรงเรียน โครงสร้างการบริหารงานและระบบบริหารประสิทธิภาพภายใน

2.2 วิจัยเชิงนโยบายเพื่อศึกษาผลกระทบและองค์ประกอบต่างๆ ที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อันจะเอื้อประโยชน์สูงสุดต่อสังคม

2.3 ศึกษาเปรียบเทียบระบบบริหารการศึกษาที่เกี่ยวกับอิสลามในประเทศเพื่อนบ้าน หรือภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการบริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต